

ISABELLA FLEGO

PROBLEMATIKA ŠOL Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM NA OBALI

Danes, ko je v pripravi nova ustava Republike Slovenije, je najprimernejši trenutek, da poudarimo, da je koncept "avtohtonosti" antropološko-kulturna, sociološka in kulturna kategorija. Potrebno ga je priznati tudi in še zlasti preko naših šolskih institucij, saj je nosilni steber italijanske kulture. Nekateri tudi v parlamentu ne morejo razumeti, da za manjšinski narod ali etnično skupino INDIVIDUALNA SVOBODA, tako kot jo bo zagotavljala nova ustava, ni ne garancija ne sinonim za DEJANSKO socialno in etnično ENAKOST.

Programirati šolo v italijanskem jeziku z dosledno objektivnostjo, tako s pravnega kot tudi vsebinskega stališča, pomeni priznavati ji njeno specifičnost. Dejansko imajo naše šole (šole etnije) nekatere značilnosti, po katerih se, kljub temu, da so v marsičem podobne drugim šolam v državi, od njih tudi razlikujejo po dodatnih vsebinah in posebnih sklopih v učnih programih nekaterih šolskih disciplin kot so zgodovina, zemljepis, materin jezik, likovna in glasbena vzgoja, s katerimi naj bi učenci bolje spoznavali matično državo in našo regionalno stvarnost.

V Primorju delujejo osnovne šole (v Piranu in zaledju, Izoli, Kopru in zaledju) in srednje šole (v Kopru, Izoli in Piranu). Vse šole se pritožujejo, da ne razpolagajo s prostori, ki bi jim omogočili, da zadostijo modernim pedagoškim in didaktičnim zahtevam.

Osnovna šola "Dante Alighieri" v Izoli deluje v več kot sto let stari stavbi, kjer so pogoji zelo slabi (še nikoli niso bila izločena finančna sredstva za njeno sistematično vzdrževanje). Kočljivo stanje, v katerem je zgradba, je bilo že večkrat predstavljeno različnim organom, nihče pa (do danes) ni prešel k njegovemu reševanju.

Osnovna šola v Piranu deluje z dvema dislociranimi enotama, v Strunjanu in v Sečovljah. Njuna popolnitev je boleča rana, ki bi jo morali pozdraviti s pomočjo vrtcev in s sodelovanjem občinskih struktur v luči pravilne interpretacije italijanskega jezika in kulture. Na sedežu v Piranu, v Vojkovi ulici št. 1, gostuje osnovna šola in srednja naravoslovna-matematična šola z italijanskim učnim jezikom. Ta se nahaja v zgodovinskem jedru in je še najmanj primerna za bivanje učencev in dijakov (tri nadstropja, izredno majhni in temni prostori, infrastruktura, ki jo je načel čas...). Po šestih letih nenehnih bitk je bil končno podan predlog, da bi za

srednješolski center zgradili novo šolo (922 m², razdeljenih na šest laboratorijev, tudi specializiranih, s pisarnami za učitelje, knjižnico, učilnicami, slačilnicami in prostori za pomožne dejavnosti, pisarnami, zbornico).

V stavbi, kjer se nahaja osnovna šola v Kopru, je tudi srednja šola - gimnazija. Ta stavba bi potrebovala nekaj sanacijskih posegov, ki so potrebni že zaradi njene zaščite. Dislocirana enota osnovne šole v Semedeli je v zelo slabem stanju, ki onemogoča njeno dobro delovanje in moderno didaktično-pedagoško delo.

Na sredji šoli - gimnaziji v Kopru se učenci učijo štiri jezike, ki so po učnem načrtu obvezni (materin jezik, jezik okolja in I. ter II. tuji jezik). To potrjuje odprtost in izobraževalne koncepte, ki usmerjajo pedagoško delo in oblikujejo osebnosti pripadnikov italijanske narodnosti tako, da so odprti vplivom italijanske in slovenske kulture ter vedno pripravljeni sprejemati tudi sporočila drugih kultur. V primerjavi s prejšnjimi leti, število ustrezno usposobljenih učiteljev narašča in predvidevamo, da se bodo razmere še izboljšale.

Sredja ekonomska in kovinarska šola v Izoli ima samo 10 oddelkov in tri (3) potrjene učne programe:

- ekonomsko-finančni program
- trgovski program
- program za mehanike

Vsako leto postaja vse bolj nujna potreba, da bi uvedli četrto leto šolanja na kovinarski usmeritvi, kar bi pomenilo uvajanje usmeritve za strojne tehnike.

Sedanje razmere na šoli ne le, da ne ponujajo nikakršnih razvojnih možnosti, temveč ne ponujajo niti potrebnega števila učilnic za tekoče potrebe. Ena od možnih rešitev bi lahko bila dozidava novega krila k sedanji stavbi. Trenutno so kadrovske razmere zadovoljive, čeprav nekaj učiteljev še nima diplom.

Srednja naravoslovno-matematična šola v Piranu ima poleg težav s stavbo (prostorska stiska) tudi precej težav z iskanjem učiteljev z italijanskim jezikom in kulturo, ki so habilitirani za poučevanje naravoslovnih predmetov.

Nekaj besed moramo prav gotovo nameniti vprašanju, ki so bolj didaktične narave, kot npr.:

- učbeniki in druge publikacije
- didaktična sredstva in pripomočki
- dopolnilno izobraževanje.

Založništvo v italijanskem jeziku opravlja Založba EDIT. Periodične (in ne-nehne) šolske reforme nas neprestano silijo k prevajanju učbenikov večine, kar vodi tudi k zamudam, ki jih šole ne morejo nadomestiti. Del teh težav rešujemo z naročanjem knjig iz Italije, še zlasti tistih, ki jih uporabljamo pri pouku jezika in literature ter učbenikov za naravoslovne predmete na višjih stopnjah. Tiskanje učbenikov je bilo in je še vedno vprašanje, ki mu tudi v prihodnjem obdobju ne vidimo rešitve. Drugih publikacij pa skorajda ni.

Šolske in osebne knjižnice učiteljev "obogatijo" vsako leto ob udeležanju sodelovanja UPT-UIIF (borza knjig), vendar pa je žal na razpolago premalo sredstev za to dejavnost.

Menimo, da je posodobitev didaktičnega gradiva dokaj ustrezna, vendar pa še ne zadostuje. Srednje šole, ki bi potrebovale takojšnjo pomoč na določenih področjih (učilnice za informatiko, laboratoriji za fiziko, kemijo, jezikovni laboratoriji, učilnice za geografijo, šolske delavnice) še najbolj občutijo pomanjkanje sredstev.

Možnost naročanja gradiva v okviru sodelovanja med UTP in UIIF delno lajša neugodne razmere, ki pa so značilne tudi za šole večine.

Učitelji z Italijansko kulturo in jezikom se težko udeležujejo dopolnilnega izobraževanja, saj le-to skoraj vedno poteka v slovenščini.

Drugo vprašanje, ki ga moramo poudariti, je vprašanje vpisa. Število vpisanih otrok na naše šole narašča. V mestnih središčih je bolj očitna prisotnost učencev, katerih materin jezik ni italijanščina, zato moramo posvetiti nenehno in posebno pozornost kvaliteti, ki jo srečujemo pri tem številčnem naraščanju.

Šola, ki pripada etnični skupini, mora imeti lastno razvojno strategijo. Ravnati mora tako, da razmere izboljšuje in da jih, glede na občutljivost ravnovesij, nenehno tudi pozorno spremlja.

Pozornost moramo torej nameniti:

1. izobraževanju učiteljev, še zlasti pa skrbi za njihov kulturni in jezikovni razvoj. Le-tega spodbujamo z občasnim dopolnilnim izobraževanjem, kot elementom njihovega permanentnega izobraževanja, s ciljem posodobiti zlasti znanje tistih učiteljev, ki delujejo izven italijanskega socio-lingvističnega prostora.

2. skrbi za posebne značilnosti italijanske narodne skupine in spoznavanju italijanske kulture v vseh njenih vidikih, kot načrtovan didaktični proces, ki vodi k rasti zavesti o nacionalni pripadnosti.

3. organiziranju didaktičnih in drugih promocijskih dejavnosti, ki so posebnega pomena za narodno skupino.

4. modernizaciji izobraževalne infrastrukture in učnih sredstev, ki naj omogočijo posodobljeno učenje v luči reform, in posodobitvi, ki naj ustreza zahtevam novih programov in nove družbe, kot tudi seveda pričakovanjem staršev.

5. možnostim, da najdemo ustrezne korektive vpisu učencev, katerih materin jezik ni italijanščina, tako, da preprečimo neravnovesje v etnično-lingvistični strukturi razreda in da ne načnemo "naravne" vloge naših srednjih šol. Vendar pa moramo pri tem upoštevati ustavno pravico do svobodne izbire šole.

Seveda pa bi bilo potrebno, da velik del vsega, kar smo predlagali, zajame tudi srednje šole večinskega naroda.